

Emigrace a imigrace

CÍLOVÁ SKUPINA

ZŠ / 14–15 let

ČASOVÁ DOTACE

45 minut

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY

Občanská výchova /
Zeměpis

KLÍČOVÁ SLOVA

migrace / emigrace /
uprchlíci / cizinci

Anotace lekce

Lekce se zabývá fenoménem přistěhovalectví a vystěhovalectví z českých zemí v průběhu 20. století. Lze ji použít samostatně nebo ji lze využít jako volný doplněk k lekci Migrace. Žáci pracují s webovou aplikací a vybírají období, v nichž docházelo k velkému počtu odchodů z našeho území nebo příchodů do země. Společně vytvářejí vlastní časovou osu nejdůležitějších migračních vln 20. století.

Badatelská otázka

Kdy odcházeli a přicházeli?

Vzdělávací cíle

Obsah

- Žáci se seznamují s hlavními migračními vlnami z a do ČR.
- Žáci pracují s pojmy emigrace a imigrace.
- Žáci vytvářejí časovou osu.

Historické myšlení:

Trvání a změna

- uspořádání událostí a hledání bodu obratu

Badatelské dovednosti:

Tvoříme

- Vytváříme schémata a vlastní popisky.

Vazba lekce na RVP ZV (2021)

D-9-7-05 / zhodnotí postavení Československa v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí

Zdroje

Evokační fotografie

Fotografie hlavního nádraží v Praze 5. 3. 2022

název

<https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-valka-na-ukrajine/705716/na-uteku-z-ukrajiny-kam-miri-matky-s-detmi-a-jak-to-vypada-na-hranicich.html>

link

Zdroj 1

Webová aplikace na stránkách Českého rozhlasu

název

<https://bit.ly/3qFvlo3>

link

Rozšiřující zdroj

Dějepis+: Lekce Československé migrace ve 20. století

název

komentář

Lekci je možno propojit s dvouhodinovou lekcí o migraci, která se zabývá tématem, kdo je migrant a proč lidé odcházeli. Žáci v ní pracují s definicí pojmu a s příběhy pamětníků, a tedy vhodně nastiňuje téma z dalších úhlů pohledu a pomocí jiných zdrojů.

Pomůcky

Tabule, flipchart, projektor a počítač s přístupem k internetu, psací potřeby a pravítko, tablety, počítače nebo možnost využívat vlastní mobily / zařízení připojené k internetu.

Návrh postupu

Fáze

Popis

Učitel

Žák

Komentáře

Fáze 1 max. 10 minut

evokační fáze,
brainstorming

- Promítne úvodní obrázek z PL. Vyzve žáky, aby sdělili vše, co se jim vybaví při pohledu na tento obrázek. Postřehy zapisuje.

- Žák si s pomocí aktuální fotografie vybavuje a sděluje vše, co se už ví o migraci v současné době.

- Cílem úvodní aktivity je vybavení prekonceptů a naladění na téma. Žáci mohou být navedeni na to, že i my dnes zažíváme silnou vlnu imigrace – v minulosti se také lidé dávali do pohybu a přicházeli do země, ale také z ní odcházeli. Je vhodné pracovat se slovníčkem a vyjasnit nyní pojmy – emigrant, imigrant.

Fáze 2 15 minut

uvědomění – práce
se zdrojem 1

- Rozdělí žáky do dvojic nebo skupin. Vyzve žáky, aby si na PC/tabletu/mobilu otevřeli interaktivní graf a mapu: <https://bit.ly/3qFvlo3>
- Vysvětlí, že jejich úkolem je prozkoumat migrační vlny 1920–2010 a vybrat dvě až čtyři, které podle nich byly velké a zásadní. Zdůrazní, že v tabulce žáci rozlišují, zda se jedná o emigraci či imigraci, a vyplňují, proč podle nich v této době došlo k velké migraci, a mohou formulovat své otázky.

- Žáci pracují s grafem, mapou a tabulkou. Mohou pracovat ve dvojicích nebo skupinách. Prostudují migrační vlny a zvolí dvě až čtyři, o nichž si myslí, že byly velké a zásadní. Zapiší do tabulky důvod a své otázky k této migrační vlně.

- Žáci pracují vlastním tempem, pomalejší zvládnou vybrat a v tabulce zpracovat nejméně dvě migrační vlny, rychlejší až čtyři.
- Učitel obchází skupiny, monitoruje práci. Dovysvětlí všechny kroky při vyplnění sloupců tabulky (období, E/I, důvod, otázky).
- Učitel připraví během skupinové práce na tabuli časovou osu. Může ji mít také připravenou předem a jen ji promítne a zapisovat se do ní bude na počítači učitele – pak je ji možné i vytisknout pro všechny žáky. Časová osa hodnocena nebude, bude složena pro celkový přehled o vlnách E/I.

Fáze 3 20 minut

reflexe – práce
s časovou osou

- Kdy odcházeli a přicházeli? Společná tvorba časové osy – na tabuli a žáci do PL. Žáci nabízejí jimi vybrané migrační vlny, a to v chronologickém pořadí od nejstarší po nejmladší. Každou migrační vlnu učitel zaznamená na časovou osu a žáci do sešitu. Žáci prezentují své vysvětlení, proč v tomto období došlo k velké migraci, a své otázky.

- Žáci v chronologickém pořadí prezentují zvolené migrační vlny, zdůvodňují výběr, zapisují na časovou osu.

- Prostor pro diskusi, porovnávání volby migračních vln jednotlivými skupinami, zdůvodňování, proč zvolili právě tuto. Může dojít také k diskusi o tom, proč se některá migrační vlna objevila u žáků opakovaně. Vhodné je upozorňovat žáky na to, zda migrační vlny mají podobné důvody, resp. čím se liší.
- Otázky žáků v PL mohou být podnětem k diskusi.
- Předmětem hodnocení bude tabulka vyplněná žáky.

Kritéria hodnocení

Poznámka: Předmětem hodnocení je tabulka vyplněná žáky.

Základní úroveň

Charakteristika odpovědi na badatelskou otázku

Žák je schopen zvolit aspoň dvě migrační vlny, určit, zda se jedná o emigraci nebo imigraci, formulovat heslovitě příčinu a položit aspoň jednu otázku.

Příklad odpovědi

1945–52, I, dosidlovalo se pohraničí. Zajímalo by mě, jak si zvykali Řekové?

Střední úroveň

Charakteristika odpovědi na badatelskou otázku

Žák je schopen zvolit dvě až čtyři migrační vlny, určit, zda se jedná o emigraci nebo imigraci, formulovat příčiny a okolnosti a položit aspoň jednu otázku.

Příklad odpovědi

1948–53, E, lidé utíkali před komunisty, jednalo se jen o první vlnu, protože útěky trvaly až do roku 1989. Co bylo pro emigranty v cizině nejtěžší?

Pokročilá úroveň

Charakteristika odpovědi na badatelskou otázku

Žák je schopen zvolit čtyři migrační vlny, určit, zda se jedná o emigraci nebo imigraci, komplexně formulovat příčiny a okolnosti a položit otázku.

Příklad odpovědi

1938, E/I, po Mnichovu došlo k velkým přesunům obyvatel české národnosti ze Sudet, které se staly součástí třetí říše, do zbytku Československa. Zajímalo by mě, jak si hledali svoje nová bydliště a jestli se po válce vrátili do svých původních domovů?

Příklad vyplnění časové osy

Doporučená literatura

FIALOVÁ, L.

Dějiny obyvatelstva českých zemí.

Praha, 1998.

RYCHLÍK, Jan, et al.

Překračování hranic a emigrace v Československu a východní Evropě ve 20. století.

Securitas imperii, 2016, 29: 10–72.

Dostupné online: https://www.ustrcr.cz/wp-content/uploads/2017/08/SI_29_s10-72.pdf

Metodika

Blok 9 / Globalizace

Lekce 39

Emigrace a imigrace

Autoři lekce (metodický a pracovní list):

Andrej Novik

Iva Vachková

Radka Prchal Pavličková

Grafická úprava:

Hedvika Vilinger Člupná

Dílo podléhá licenci [Creative Commons CC BY-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

[Uvedte původ–Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Všechny metodiky a pracovní listy jsou v elektronické podobě ke stažení na webových stránkách dejepisplus.npi.cz.

Rok vydání 2022

Národní pedagogický institut České republiky

www.npi.cz

npi | Národní pedagogický institut
České republiky